

Litomyšl, 28.1.2018, neděle Septuagesimae
Borovnice, 9.2.2018, neděle Septuagesimae

Ve jménu Boha Otce, Syna i Ducha svatého.

POZDRAV Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho i Pána Ježíše Krista.

INTROIT Člověk, jehož dny jsou jako tráva, rozkvétá jak polní kvítí; sotva ho ovane vítr, už tu není, už se neobjeví na svém místě. Avšak Hospodinovo milosrdenství je od věků na věky s těmi, kteří se ho bojí, jeho spravedlnost i se syny synů, s těmi, kteří dodržují jeho smlouvu, kteří pamatují na jeho ustanovení a plní je. Ž 103, 15-18

PÍSEŇ 209 o slunce spravednosti, 158 samému bohu sláva

VSTUPNÍ MODLITBA

Chválíme tě, náš Pane a Bože, že smíme slyšet tvůj hlas: voláš nás z temnoty noci k novému dni, ze shonu k odpočínutí, z beznaděje k otevřené budoucnosti; voláš nás, když na tvůj hlas čekáme, i tehdy, když nečekáme, protože třeba nemáme čas, protože jsme unaveni, či zahořklí ve vlastních neúspěších. Ty jsi však dobrý a všechny zveš do svého království. Tvůj Syn za nás všechny zaplatil svou obětí. Za nás, kteří jsme od malička žili v tvém lidu, pracovali na tvém díle; i za nás, kteří jsme ještě včera o tobě nevěděli. Ke všem jsi stejně dobrý. Pro zásluhu Ježíše Krista odpusť, že si zakládáme na svých zásluhách; a tak znevažujeme jeho oběť, rozdělujeme tvůj lid. Dej nám svého svatého Ducha, ať i v tomto shromáždění zní slovo tvé svobodné milosti a učí nás přát tvou lásku každému. Amen.

I. ČTENÍ Iz 5, 1-7

PÍSEŇ 440 ozvi se, pane můj

OHLÁŠKY

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA

Náš milostivý Bože, slyšeli jsme tvé slovo. Oslovil jsi nás ve svém Synu. Poznali jsme, jak jsi dobrý. Proto tě prosíme za naše bratry a sestry, kteří o tobě uslyšeli poprvé; za ty, kdo se připravují na křest; za konfirmandy, kteří se mají ke svému křtu přiznat. Dary svého Ducha buď s nimi všemi, aby jejich víra rostla, láska se rozmáhala, naděje neustávala. Ty jsi dobrý a tvá dobrota nemá hranic. Prosíme tě za ty, kteří o tobě nevědí; za ty, kteří tě nehledají; za ty, kdo tě nechťejí znát. Oslov je, povolej je, ukaž jim svou dobrotu. Prosíme tě za tvou církev. Vyváděj ji ze zbožného sobectví; uč ji pokoře; veď k jednotě. Buď se všemi svými služebníky, kteří zvěstují Slovo; rozmnož dílo lásky; žehnej presbyterům. Prosíme tě za náš sbor. Ty jsi dobrý a tvoje dobrota přesahuje naše chápání. Prosíme za nemocné, opuštěné, staré; za všechny bezradné; za ty, kteří umírají. Za chléb pro hladové prosíme, za spravedlnost pro ponížené, za pokoj pro celé tvé stvoření. Pane, ty znáš naše srdce i mysl.

Skrze Ježíše Krista, našeho Pana, v jehož jménu k tobě voláme: Otče náš, který jsi v nebesích

III. ČTENÍ (POSLÁNÍ) Neprávem nabyté poklady neprospějí, kdežto spravedlnost vysvobodí od smrti. Hospodin nedopustí, aby hladověl spravedlivý, kdežto choutkám svévolníků činí přítrž. Zchudne, kdo pracuje zahálčivou dlaní, kdežto pilné jejich ruka obohatí. Kdo v létě sklízí, je syn prozíravý, kdo prospí žně, je pro ostudu. Mnohé požehnání spočine na hlavě spravedlivého, kdežto v ústech svévolníků se skrývá násilí. Památka spravedlivého bude k požehnání, kdežto jméno svévolníků zpráchniví. Př 10, 2-7

POŽEHNÁNÍ Num 6, 24-26

PÍSEŇ 489 tvé požehnání

2. ČTENÍ (ZÁKLAD KÁZÁNÍ) Mt 20, 1-16A

Milí bratři a sestry, přátelé v Kristu,

tak budou poslední první a první poslední. Závěrečná pointa celého podobenství o dělnících na vinici nebo spíš o spravedlivém hospodáři přivádí nás na půdu Boží a lidské spravedlnosti. Boží proto, že je to Bůh, který dává každému stejně a lidské proto, že je to člověk, který by chtěl víc, než mají ti druzí, protože i víc, a hlavně déle pracoval. A teď kde, příp. na čí straně je pravda. A spravedlnost. Neboli kdo je ve skutečnosti spravedlivější? Bůh, který měří všem stejně, ať má dělník startovní čáru hned od rána nebo začíná pracovat až od pěti odpoledne. Pánu Bohu je to celkem jedno. Nebo člověk, který uvažuje, že ten, kdo pracoval hned zrána, by měl dostat i víc peněz než ten, kdo nastoupil až v pět odpoledne, přičemž všichni dostali stejně, možná protože skončili stejně.

A jak je na tom hospodář, který tam podle všeho jako jediný pracuje, když takřka neustále, pětkrát denně chodí na tržiště najímat další a další dělníky, neboť je pro každého práce dost a večer je pak musí všechny svolat, vyplatit jim, co s nimi smluvil, a ještě se dohadovat, proč ti nejdřívější, ti první nedostali víc. Jak by řekl klasik, všichni jsou na tom stejně dobře.

Celé podobenství nám totiž chce ukázat, že Bůh je především milosrdný a jeho spravedlnost je spravedlivá hlavně proto, že plní svá zaslíbení, co smluví, slíbí, nabídne, to i splní. Jeho zaslíbení je darem pro všechny, kdo o to stojí a jeho milost přesahuje všechny lidské představy po tom, čemu se říká záslužnictví či zadostiučinění, že ti ostatní dopadnou ještě hůř než my. Přesněji řečeno, Boží spravedlnost se často staví proti spravedlnosti zbožných doufajících, že dopadnou lépe než ti druzí nebo aspoň ještě hůře než my, kteří pro to aspoň něco děláme, zatímco lidská spravedlnost chce, co si myslí, že jí náleží, a ještě mnohem víc, a hlavně pro sebe a hlavně proto, že pracuje už od rána. Je v tom mj. skryta představa, že lidská práce je měřitelná penězi, ale co konkrétně dělníci na vinici dělali, se z podobenství už nedozvíme. Jen to, od kdy do kdy tam byli, co všechno museli snášet, tíhu dne a vedro, a ještě za to dostali úplně stejně jako ti, kdo celý den stáli nečinně na tržišti a čekali, až se jich někdo ujme a mákli si až skoro ke konci. Taková nespravedlnost. Taková křivda na nich celý den poctivě pracujících.

Spravedlnost je však když. Když hospodář vůbec vyjde hned ráno najmout dělníky na svou vinici, jde je zaměstnat a smluví s nimi v té době odpovídající odměnu denár na den, což byla tehdy obvyklá cena za vykonanou práci a bylo to tak spravedlivé. Spravedlivé je, když hospodář znovu vyjde o deváté hodině a když vidí, jak

na trhu jiní nečinně stojí, okamžitě je pošle na svou vinici, tam je práce dost pro všechny a také jim slíbí dát, co bude spravedlivé. Spravedlivé je, když vyjde i kolem poledne i kolem třetí a všem slíbí dát, co bude spravedlivé. Spravedlivé je i to, když vyjde i kolem páté hodiny odpolední, práce je zřejmě stále dost pro všechny a zaměstná i další, až dosud nečinně stojící a čekající. Až je někdo najme. Vždyť práce je dost pro všechny. Jděte i vy na mou vinici, řekne jim poměrně velkoryse. Vždyť práce je dost pro všechny.

Ano, práce pro Boží království, pro vinici Páně, pro vinici Hospodinu, k níž, jak jsme četli u proroka Izajáše, je přirovnán i celý dům izraelský a na níž pracovat má smysl, i když zrovna nepřináší plody. Neboť je řízena a spravována jen a pouze Boží milostí, která přesahuje všechno lidské očekávání. Práce pro Boží království má však i přesto všechno smysl, neboť je cele v Božích rukou a člověk je jen částíčkou v Božím díle plném především jeho spravedlnosti.

Práce na vinici Páně je dokonce tolik pro všechny, že až když byl večer, řekl pán vinice svému správci-hospodáři, aby zavolal dělníky a vyplatil jim mzdu, a to od posledních k prvním! S vykřičníkem! A každý dostal slíbený, smluvený jakoby už předem daný denár. Ti, kteří pracovali až od pěti odpoledne, ale i ti první, kteří však měli za to, že dostanou víc, resp. vezmou víc, ale i oni nakonec dostali po denáru, resp. si vzali po denáru a začali podle

všeho právem reptat. A to hned proti hospodáři. Jak to, že ti poslední dělali jedinou hodinu (rozuměj od pěti do šesti) a tys je nám učinil rovné, dals jim stejně jako nám, kteří jsme nesli tíhu dne a vedro! S vykřičníkem! Pracovali jsme mnohem déle (někteří už od rána) a za mnohem horších podmínek! Jak si to představuješ? On však jednomu z nich (možná tomu nejprvnějšímu) odpověděl: Příteli, kamaráde, nekřivdím Ti! Copak jsi se mnou nesmluvil denár za den? Vezmi (si), co ti patří, a jdi! Smlouva je smlouva a já tomu poslednímu chci dát jako tobě. Copak si se svým majetkem nemohu udělat, co chci? Co sám uznám za vhodné? Nebo si snad myslíš, že si delší práci můžeš z mé vinice přivlastňovat něco víc? Nebo snad tvé oko závidí, že já jsem dobrý?

A jsme u toho. Konfrontace lidské a Boží spravedlnosti. Lidských představ, že bych mohl a měl dostat za celý den víc než ten druhý, který pracoval jen hodinu. Lidských představ o lidské spravedlnosti, která se domáhá svého. Domáhá se zadostiučinění, které si myslí, že si zaslouží víc, než bylo úplně původně ujednáno. Spravedlnosti zbožných, pro něž neplatí, že před Bohem jsme si všichni rovni. Ať pracujeme přes tíhu celého dne a vedra nebo jen jedinou hodinu. A Boží spravedlnosti, která nikomu nekřivdí, plná svá zaslíbení a dává, co předem smluví. Spravedlnosti našeho Pána a Boha, která tomu poslednímu chce dát úplně stejně jako tomu prvnímu.

Spravedlnosti, která nedělá rozdíly ani mezi lidmi. Je jí dost pro všechny. A se svým rozhodováním, se svými věcmi, ba se svým majetkem nakládá, jak sama uzná za vhodné. Spravedlnosti Boží, která člověka a jeho spravedlnost sama usvědčuje z pohledu na druhého člověka, který je v samém jádru zlý, závistivý, že ten druhý dopadl úplně stejně jako já nebo dokonce lépe, protože se ani moc nenadřel, ale mzdu dostal stejnou. A vůbec mu to nepřeje, spíš si myslí, že měl dostat víc, protože víc, a hlavně déle pracoval. Spravedlnost člověka, která říká, že spravedlivé není měřit všem stejně, ale každému podle jeho zásluh. Spravedlnost, která nepočítá s dobrem. Nechce přijmout, že správce vinice – hospodář i jeho pán jsou dobří, protože jednají se všemi stejně. Hospodář je dobrý, protože dodrží, co s nimi, dělníky na své vinici, smluvil. Denár na den. Nic víc nic míň, a ještě k tomu jich zaměstnal co nejvíc, takže každý dostal, co s ním bylo smloueno, každý dostal možnost nechat se najmout, zaměstnat na jeden den a každý dostal denár. Tak to má být, nic mezi tím. A je to tak dobré.

Hospodář je dobrý, protože jedná dobře, správně, spravedlivě, jedná tak, jak předem ujednal. A nikdo ani ten nejprvnější dělník nemá právo proti tomu něco namítat. Vezmi si, co ti patří, a jdi!

Tak budou poslední první a první poslední. Tak se děje, když jeden hospodář vyjde hned ráno najmout dělníky na svou vinici. Tak to chodí v království nebeském.

Ale ještě jednu věc bych rád zmínil. Spravedlnost je dobrá a nutná pro uspořádání státu s jeho ekonomikou. Církev je však místem, kde platí jiné zákony, zákony Božího království. Jsou to zákony dobrotivosti toho Boha, před nímž jsme všichni stejní dlužníci, a zákony lásky, která bližnímu nezávidí. To je velmi důležité, před Bohem jsme si jednak všichni rovni, ale hlavně jsme mu všichni stejně dlužní. A Bůh je tak dobrotivý, je k nám té veliké lásky, že nám odpouští. Všechny naše nepravosti, všechny naše dluhy. A nadto nás učí zákonům lásky, která pomáhá odpustit a milovat svého bližního a nic mu nezávidět. Lásky, která je tu pro druhé, je si vědomá vlastních chyb a moc dobře ví, že před Bohem nemá vůbec nic, jen tvé slovo dané: jdi a nehřeš víc.

Tak budou ti poslední, kteří přišli až po nás, ti, i pro které hospodář nakonec také přišel, první, dostanou zapláceno nejdřív, a hlavně úplně stejně jako ti první, kteří nakonec budou poslední, protože si mysleli, že dostanou víc, než bylo původně smloueno. Nedostanou, a tak to chodí v království nebeském. Tak platí ta Boží spravedlnost, tak je Bůh milosrdný ke všem, kdo se ho bojí.